

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 2 april 1946 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 1—6 mom. och 3 § 1 mom. lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Genom en den 8 mars 1946 dagtecknad proposition, nr 192, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 2 § 1—6 mom. och 3 § 1 mom. lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Härigenom förordnas, att 2 § 1—6 mom. och 3 § 1 mom. lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar,¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*Nuvarande lydelse:***2 §.**

1 mom. Vill någon utföra elektrisk starkströmsledning med spänning överstigande tvåhundra femtio volt mellan två ledare eller, om jordledning användes, mellan en ledare och jord, söke *därtill Konungens tillstånd*. Dock vare, med undantag varom i 3 mom. sägs, tillstånd icke erforderligt,

a) om ledningen till hela sin sträckning förlägges inom byggnad eller inhägnad gård;

*Föreslagen lydelse:***2 §.**

1 mom. Vill någon utföra elektrisk starkströmsledning med spänning överstigande tvåhundra femtio volt mellan två ledare eller, om jordledning användes, mellan en ledare och jord, söke *tillstånd av Konungen eller den Konungen bemyndigad*. Dock vare, med undantag varom i 3 mom. sägs, tillstånd icke erforderligt,

a) om ledningen till hela sin sträckning förlägges inom byggnad eller inhägnad gård;

¹ Senaste lydelse av 2 § 1—6 mom. och 3 § 1 mom., se SFS 1938: 458, 1941: 958 samt 1945: 215.

Nuvarande lydelse:

b) om ledningen till hela sin sträckning förlägges under jordytan;

c) om ledningen utföres på egen mark samt antingen avståndet från ledningen, när densamma skall framdragas ovan jordytan, till boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller tomtplats eller trädgård överstiger tjugu meter eller ägaren medgivit, att ledningen må framdragas på mindre avstånd än nu är sagt;

d) om ledningen under iakttagande av vad i c) sägs rörande avstånd till boningshus m. m. utföres på frivilligt upplåten mark såsom avgränsningsledning till ledning, för vilken *Konungen enligt denna paragraf meddelat tillstånd*, samt den nya ledningen icke är avsedd för fast industriell anläggning eller för distribution av ström till fastigheter med olika ägare.

Skall inom — — — den föreslagna.

2 mom. Vill någon i anslutning till viss generator- eller transformatorstation eller inom visst område utföra elektrisk starkströmsledning med lägre spänning än i 1 mom. sägs och avser ledningen distribution av ström till fastigheter med olika ägare, söke *därtill Konungens tillstånd*.

3 mom. Elektrisk starkströmsledning, för vars utförande tillstånd ej erfordras enligt 1 eller 2 mom., må likväl icke utan *att Konungen därtill lämnat tillstånd* framdragas inom område för allmän väg, vattentrafikled eller järnväg eller, när fråga är om luftledning, på mindre avstånd än 2 500 meter från den i vederbörlig ordning bestämda mittpunkten av staten tillhörigt eller till allmänt bruk godkänt flygfält med en största ut-

Föreslagen lydelse:

b) om ledningen till hela sin sträckning förlägges under jordytan;

c) om ledningen utföres på egen mark samt antingen avståndet från ledningen, när densamma skall framdragas ovan jordytan, till boningshus eller annan vid gård uppförd byggnad eller tomtplats eller trädgård överstiger tjugu meter eller ägaren medgivit, att ledningen må framdragas på mindre avstånd än nu är sagt;

d) om ledningen under iakttagande av vad i c) sägs rörande avstånd till boningshus m. m. utföres på frivilligt upplåten mark såsom avgränsningsledning till ledning, för vilken *tillstånd enligt denna paragraf meddelats*, samt den nya ledningen icke är avsedd för fast industriell anläggning eller för distribution av ström till fastigheter med olika ägare.

Skall inom — — — den föreslagna.

2 mom. Vill någon i anslutning till viss generator- eller transformatorstation eller inom visst område utföra elektrisk starkströmsledning med lägre spänning än i 1 mom. sägs och avser ledningen distribution av ström till fastigheter med olika ägare, söke *tillstånd av Konungen eller den Konungen bemyndigar*.

3 mom. Elektrisk starkströmsledning, för vars utförande tillstånd ej erfordras enligt 1 eller 2 mom., må likväl icke utan *tillstånd av Konungen eller den Konungen bemyndigar* framdragas inom område för allmän väg, vattentrafikled eller järnväg eller, när fråga är om luftledning, på mindre avstånd än 2 500 meter från den i vederbörlig ordning bestämda mittpunkten av staten tillhörigt eller till allmänt bruk godkänt

Nuvarande lydelse:

sträckning av 2 500 meter eller så att ledningens höjd över fältets nivå vid gränsen överstiger en femtiondel av avståndet i nämnda plan mellan ledningen och omkretsen av en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 1 500 meters radie. Har flygfältet större utsträckning än nyss sagts, må ledningen icke utan *Konungens tillstånd* framdragas på mindre avstånd än 4 000 meter från fältets mittpunkt eller så att ledningens höjd över fältets nivå vid gränsen överstiger en femtiondel av avståndet i nämnda plan mellan ledningen och omkretsen av en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 3 000 meters radie.

4 mom. Tillstånd, varom i 1—3 mom. sägs, meddelas för viss tid, ej överstigande fyrtio eller, om särskilda skäl därtill föranleda, sextio år. Vid prövning av ansökan om sådant tillstånd bör hänsyn jämväl tagas till huruvida behov av anläggningen förefinnes samt huruvida denna kan anses förenlig med en planmässig elektrifiering. Meddelas det sökta tillståndet, *föreskriver Konungen*, under förbehåll av enskild rätt, på vilket sätt och under vilka villkor anläggningen må utföras och nyttjas.

Därest icke *Konungen för särskilt fall annat medgiver*, vare tillstånd, som i 1 mom. avses, förfallet, om anläggningen icke tages i bruk inom tre år från den dag tillståndet meddelades.

5 mom. Föreligga särskilda skäl att elektrisk starkströmsledning utföres redan innan erforderligt tillstånd meddelats, äger *Konungen för-*

Föreslagen lydelse:

flygfält med en största utsträckning av 2 500 meter eller så att ledningens höjd över fältets nivå vid gränsen överstiger en femtiondel av avståndet i nämnda plan mellan ledningen och omkretsen av en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 1 500 meters radie. Har flygfältet större utsträckning än nyss sagts, må ledningen icke utan *tillstånd av Konungen eller den Konungen bemyndigar* framdragas på mindre avstånd än 4 000 meter från fältets mittpunkt eller så att ledningens höjd över fältets nivå vid gränsen överstiger en femtiondel av avståndet i nämnda plan mellan ledningen och omkretsen av en cirkel med fältets mittpunkt såsom medelpunkt och med 3 000 meters radie.

4 mom. Tillstånd, varom i 1—3 mom. sägs, meddelas för viss tid, ej överstigande fyrtio eller, om särskilda skäl därtill föranleda, sextio år. Vid prövning av ansökan om sådant tillstånd bör hänsyn jämväl tagas till huruvida behov av anläggningen förefinnes samt huruvida denna kan anses förenlig med en planmässig elektrifiering. Meddelas det sökta tillståndet, *skall tillika föreskrivas*, under förbehåll av enskild rätt, på vilket sätt och under vilka villkor anläggningen må utföras och nyttjas.

Därest icke *för särskilt fall annat medgives*, vare tillstånd, som i 1 mom. avses, förfallet, om anläggningen icke tages i bruk inom tre år från den dag tillståndet meddelades.

5 mom. Föreligga särskilda skäl att elektrisk starkströmsledning utföres redan innan erforderligt tillstånd meddelats, äger *Konungen eller*

Nuvarande lydelse:

klara hinder i sådant hänseende ej möta, och må därefter, när anläggningen är färdig att tagas i bruk, i avvaktan på att *till Konungen ingiven ansökan* om tillstånd till anläggningen varder slutligt prövad, tillstånd till dess nyttjande tillsvidare meddelas i den ordning Konungen föreskriver.

6 mom. Innehavare av elektrisk starkströmsanläggning, till vilken *Konungen meddelat tillstånd*, skall vara skyldig att, på framställning av den som nyttjar elektrisk ström från anläggningen eller önskar komma i åtnjutande därav, för åstadkommande av skälig prissättning underkasta sig reglering av priset för strömmens tillhandahållande. Från dylik reglering äro undantagna statens taxor ävensom pris, som av kommunal myndighet fastställts för tillhandahållande av elektrisk ström inom kommunen.

Prisregleringen verkställes — — — blixa representerade.

Framställning om — — — anläggningens innehavare.

Över kommerskollegii — — — utan verkan.

Kostnaderna för — — — av Konungen.

3 §.

1 mom. Ansökan om — — — skall nedläggas.

Finnes ej — — — må erfordras.

Vad ovan — — — inhägnat järnvägsområde.

Föreslagen lydelse:

den Konungen därtill bemyndigat förklara hinder i sådant hänseende ej möta, och må därefter, när anläggningen är färdig att tagas i bruk, i avvaktan på att *ingiven ansökan* om tillstånd till anläggningen varder slutligt prövad, tillstånd till dess nyttjande tillsvidare meddelas i den ordning Konungen föreskriver.

6 mom. Innehavare av elektrisk starkströmsanläggning, till vilken *tillstånd meddelats av Konungen eller den Konungen därtill bemyndigat*, skall vara skyldig att, på framställning av den som nyttjar elektrisk ström från anläggningen eller önskar komma i åtnjutande därav, för åstadkommande av skälig prissättning underkasta sig reglering av priset för strömmens tillhandahållande. Från dylik reglering äro undantagna statens taxor ävensom pris, som av kommunal myndighet fastställts för tillhandahållande av elektrisk ström inom kommunen.

Prisregleringen verkställes — — — blixa representerade.

Framställning om — — — anläggningens innehavare.

Över kommerskollegii — — — utan verkan.

Kostnaderna för — — — av Konungen.

3 §.

1 mom. Ansökan om — — — skall nedläggas.

Finnes ej — — — må erfordras.

Vad ovan — — — inhägnat järnvägsområde.

Avser ansökan allenast tillstånd att i befintlig sträckning bibehålla och nyttja starkströmsledning, vilken ut-

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

*förts med stöd av tidigare i vederbör-
lig ordning meddelat tillstånd, äge vad
ovan stadgats om skyldighet att före-
te vissa förteckningar ej tillämpning.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1946.

Jämlikt 2 § 1 mom. lagen den 27 juni 1902, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, erfordras med vissa undantag Konungens tillstånd (koncession) att utföra elektrisk starkströmsledning med högre spänning än 250 volt till jord. I fråga om utförande av starkströmsledningar med lägre spänning erfordras enligt 2 mom. i nämnda paragraf Konungens tillstånd i princip endast när ledningarna äro avsedda för distribution av ström till fastigheter med olika ägare. Enligt 3 mom. i paragrafen gäller emellertid, att starkströmsledning, som icke är koncessionspliktig enligt 1 eller 2 mom., likväl icke må utan tillstånd av Konungen framdragas inom område för allmän väg, vattentrafikled eller järnväg eller — i fråga om luftledning — inom visst avstånd från flygfälts mittpunkt.

Enligt 2 § 4 mom. må tillstånd som nu sagts meddelas endast för viss tid, ej överstigande 40 eller, om särskilda skäl föranleda därtill, 60 år.

Föreligga särskilda skäl att starkströmsanläggning utföres redan innan tillstånd meddelats, äger Konungen jämlikt 2 § 5 mom. förklara hinder i sådant hänseende icke möta. Tillstånd enligt detta moment bruka benämnas förhandstillstånd.

Enligt 3 § 1 mom. skall ansökan om sådant tillstånd att utföra elektrisk ledning, som avses i 2 § 1 mom., vara åtföljd av bl. a. bestyrkta förteckningar på ägare och innehavare av de fastigheter, över vilka ledningen skall framdragas eller i vilkas mark den skall nedläggas eller som eljest äro för anläggningen behövlige. Dessa förteckningar skola, såvitt ledningen skall framgå ovan jordytan, därjämte upptaga ägare och innehavare av de fastigheter, som, utan att ledningen skall över dem framdragas, äro belägna på mindre avstånd än tjugumeter från densamma. Där fråga är om ledning som skall framdragas inom område, för vilket finnes stadsplan eller byggnadsplan, erfordras dock förteckning som nyss sagts endast såvitt angår fastigheter, över vilka ledningen skall framgå eller i vilkas mark den skall nedläggas. Därest ej ansökan om tillstånd finnes böra genast avslås, skola ägare och innehavare av de fastigheter, som skola upptagas i berörda förteckningar, lämnas tillfälle att yttra sig över framställningen.

Vanligen tillgår detta så, att vederbörande länsstyrelse efter remiss från Kungl. Maj:t utfärdar kungörelse i ärendet. Kungörelsen anslås sedan i laga ordning inom de kommuner, som beröras av ledningarna, varefter handling-

arna under någon tid hållas tillgängliga i orten på plats, som närmare angives i kungörelsen.

Då ledning, för vilken koncession sökes, direkt eller indirekt skall anslutas till redan tidigare koncessionerad ledning, meddelas den nya koncessionen i regel endast för den tid, som återstår av koncessionstiden för huvudledningen. Det har nämligen ansetts lämpligt att koncessionstiden för varje grupp ledningar utlöper samtidigt, så att frågan om fortsatt tillstånd kan prövas i ett sammanhang för hela anläggningen. Koncession för fristående ledningar meddelas i regel för en tid av 40 år.

Några särskilda bestämmelser om förfarandet vid handläggningen av ansökning om förnyad koncession finnas icke i lagen. Ansökning om sådan koncession behandlas därför i formellt avseende på samma sätt som ny ansökning. Fordringen på att ansökningen skall vara åtföljd av de i 3 § 1 mom. omnämnda förteckningarna upprätthålles sålunda.

I skrivelse den 12 juni 1945 har *kommerskollegium* gjort framställning om viss förenkling av handlägningsförfarandet beträffande ansökningar om förnyad koncession å förut koncessionerade ledningar. Till stöd för framställningen har kollegium anfört bl. a. följande:

Det har vid sökandet av förnyad koncession visat sig, att kravet på företeende av de i 3 § 1 mom. i 1902 års lag angivna förteckningarna på ägare och innehavare av vissa fastigheter många gånger medfört avsevärt arbete och tidsutdräkt för sökandena, genom att dessa måste verkställa undersökning rörande ändringar i ägande- och nyttjanderättsförhållandena för alla fastigheter, som beröras av ledningarna eller ligga närmare desamma än 20 meter. Det må i detta sammanhang framhållas, att den totala längden av ledningar, för vilka koncessionerna utlöpa samtidigt, kan för ett och samma företag uppgå till i många fall tiotals och i några fall kanske hundratal mil. Även för vederbörande statliga och kommunala myndigheter medför granskningen av förteckningarna givetvis ett väsentligt arbete.

Det kan enligt kollegii mening ifrågasättas, huruvida nämnda förteckningar verkligen fylla något behov, när fråga är endast om förnyelse av koncession. Då i sådana fall ledningarna redan finnas framdragna, kan det nämligen ej gärna antagas, att vederbörande markägare och markinnehavare äro okunniga om ledningarnas befintlighet och sträckning. Det bör därför vara fullt tillräckligt, att vederbörande såsom hittills genom kungörelse göras uppmärksamma på att förnyelseansökan ingivits. Råder tvekan, vilka ledningar som omfattas av ansökningen, kan visshet därom erhållas genom studium av den karta, som alltid skall åtfölja ansökningen.

Möjligen kan det anses, att förhållandena något kompliceras därav, att sträckningen av ledningarna, sedan den ursprungliga koncessionen beviljades, i många fall ändrats. Samma motiv som ovan anförts för slopandet av förteckningarna i normala fall föreligger dock även här, nämligen att ledningarnas befintlighet och sträckning måste vara känd för markägarna. Endast i det fall att ledningssträckningen är avsedd att ändras i samband med eller efter koncessionsförnyelsen, torde alltså kravet på markägareförteckningar böra kvarstå.

Under hänvisning till ovanstående får kollegium hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga förslag om ändring av 3 § i 1902 års lag om elektriska anläggningar av innehåll, att ansökan, som avser endast förnyelse av koncession för starkströmsledning i dess befintliga sträckning, ej skall behöva vara åtföljd av förteckningar som här avses.

Över kommerskollegii framställning ha, efter remiss, infordrade utlåtan- den avgivits av vattenfallsstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Malmöhus, Älvsborgs och Västerbottens län, Sveriges lantbruksförbund, riks- förbundet landsbygdens folk, svenska elektricitetsverksföreningen och svenska vattenkraftföreningen. Länsstyrelsen i Uppsala län har bifogat yttrande av Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott och länsstyrelsen i Jönköpings län yttrande av Jönköpings läns elektricitetsförening.

Den föreslagna lagändringen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga de hörda myndigheterna och organisationerna.

Föredragande departementschefen, statsrådet Myrdal, har i propositionen anfört följande:

»I ärende där ansökan avser endast tillstånd att bibehålla och nyttja en förut koncessionerad ledning i befintlig sträckning torde det ur rättssäker- hetssynpunkt icke vara nödvändigt att upphålla kravet på att sådana för- teckningar på ägare och innehavare av vissa fastigheter, som angivits i 3 § 1 mom. i 1902 års lag, skola företes. Därtill kommer att det ofta torde erbjuda stora svårigheter för sökande att upprätta sådana förteckningar. Med hänsyn till dessa omständigheter synes det ändamålsenligt att sökande i ärenden av förevarande slag befrias från skyldigheten att förete dylika förteckningar. Jag förordar sålunda kommerskollegii förslag härutinnan. Den erforderliga lag- ändringen torde lämpligen kunna ske på det sätt att till 3 § 1 mom. fogas ett fjärde stycke av innehåll, att då ansökan avser allenast tillstånd att i befintlig sträckning bibehålla och nyttja starkströmsledning, vilken utförts med stöd av tidigare i vederbörlig ordning meddelat tillstånd, vad i momentet stadgats om skyldighet att förete vissa förteckningar ej skall äga tillämpning.

I detta sammanhang torde jag få upptaga till behandling även fråga om viss annan ändring av 1902 års lag. Såsom jag nyss erinrat ankommer det enligt denna lag på Kungl. Maj:t att pröva och avgöra frågor om tillstånd, däri inbegripet s. k. förhandstillstånd, till elektriska starkströmsledningar. Det sammanlagda antalet ansökningar om koncessioner och förhandstillstånd har under ettvarvt av åren 1941—1945 uppgått till omkring 2 000. I nästan samtliga fall ha ansökningarna reservationslöst tillstyrkts av de myndigheter, som hörts i ärendena. Invändningar från enskilda sakägare ha endast i säll- synta undantagsfall förekommit. Den granskning, som ansökningarna under- kastats i handelsdepartementet, har till följd härav huvudsakligen varit av rent formell art.

Ur administrativ synpunkt måste det anses otillfredsställande att Kungl. Maj:t på detta sätt belastas med ärenden, som utan olägenhet kunna avgöras av underordnad myndighet. Jag vill därför förorda, att avgörandet av ären- den rörande elektriska koncessioner och förhandstillstånd i största möj- liga omfattning överflyttas till myndighet, där den egentliga sakbehandlingen sker. En sådan överflyttning skulle medföra att ärendena bleve snabbare av- gjorda samtidigt som viss arbetskraft inom departementet kunde frigöras för andra arbetsuppgifter.

Vissa av de angivna ärendena böra emellertid även i fortsättningen avgöras av Kungl. Maj:t. Detta gäller främst de ärenden, i vilka tvist föreligger eller olika meningar av väsentlig betydelse eljest uttalats eller där begäran framställs om rätt till expropriation för framdragande av ledning, ävensom ärenden, vilka avse de för landets försörjning betydelsefulla överföringslinjerna med en spänning av 40 kilovolt mellan två ledare och däröver. Likaså torde åtminstone tills vidare sådana ansökningar om koncessioner och förhandstillstånd, som jämväl innefatta begäran om medgivande att draga ledning över ecklesiastik mark eller mark under förvaltning av Uppsala eller Lunds universitet, alltjämt böra avgöras av Kungl. Maj:t. Därest återstående ärenden överflyttas till underordnad myndighet, torde i fortsättningen mindre än en tredjedel av koncessionsansökningarna och högst en femtedel av ansökningarna om förhandstillstånd komma att handläggas inom handelsdepartementet.

Den egentliga sakbehandlingen av det stora flertalet ärenden angående tillstånd enligt 1902 års lag sker inom kommerskollegium samt statens elektriska inspektion, för vilken kommerskollegium är chefsmyndighet. De ärenden, som skulle undantagas från Kungl. Maj:ts avgörande, torde böra överflyttas till kollegium, som enligt sin instruktion äger överlämna avgörandet åt tjänsteman inom kollegium eller statens elektriska inspektion.

För genomförande av den sålunda förordade överflyttningen av ärenden erfordras ändring i 2 § i 1902 års lag. Ändringen bör lämpligen givas den formen att i paragrafen utsäges, att Konungen eller den Konungen därtill bemyndigad, äger meddela tillstånd eller förklaring, som i paragrafen avses.

De sålunda förordade lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1946.»

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 2 april 1946.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Holmbäck, Linder, Wistrand, Forslund, Löfvander, Hage* och *Björkman*;

från andra kammaren: herrar *Olovson* i Västerås, *Hagård, Holm*, fru *Johansson*, herrar *Osterman, Carlsson* i Bakeröd, *Andersson* i Eskilstuna och *Andersson* i Alfredshem.